

2018 წელს გასაქმდები სახელმწიფო მრანტების მონიშორინების ანგარიში

ა(ა)იპ „დემოკრატიული ჩართულობის ცენტრების ქსელი“ ევროკავშირისა და კონრად ადენაუერის ფონდის დაფინანსებით და სამოქალაქო საზოგადოების ინსტიტუტის მხარდაჭერით წარმოგიდგინებთ 2018 წელს საჯარო ინსტიტუტების მიერ არამომგებიან (არაკომერციულ) ორგანიზაციებზე (ა(ა)იპ) საგრანტო დაფინანსების გაცემის მონიტორინგის შედეგებს.

მოკლა მიმოხილვა

წინამდებარე კვლევა აფასებს სახელმწიფოს მიერ გაცემული საგრანტო დაფინანსების პროცესის ეფექტურობას, ეტაპებსა და ზოგად პრინციპებს. კვლევა არ მოიცავს დაფინანსებული პროექტების შინაარსობრივ ან ხარისხობრივ შეფასებას. ერთი მხრივ, ყურადღება გამახვილებულია კანონმდებლობის განსაზღვრულ წესებზე, თუ რა ფორმით, რომელი ეტაპების გათვალისწინებით და რა კრიტერიუმებით ხდება საჯარო დაწესებულებების მიერ საბიუჯეტო სახსრებიდან საგრანტო კონკურსების ადმინისტრირება და, მეორე მხრივ, შესწავლილია კონკურსის მონაწილე და გრანტების მიმღები ორგანიზაციების პრაქტიკული გამოცდილება, რათა ერთობლივად მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე შემუშავდეს რეკომენდაციები, თუ როგორ შეიძლება გაუმჯობესდეს აღნიშნული პროცესი.

კვლევის განსახორციელებლად ინფორმაცია მოვიპოვეთ როგორც სახელმწიფო გრანტის გამცემი უწყებებისგან, ასევე საგრანტო კონკურსში მონაწილე და გრანტის მიმღები ორგანიზაციებისგან. კვლევა შემუშავებულია მიღებული საჯარო ინფორმაციისა და საკანონმდებლო ნორმების ანალიზის, ინტერვიუებისა და ფოკუს ჯგუფების რესპოდენტებისგან მიღებული ინფორმაციის დამუშავების შედეგად. მოპოვებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით განხორციელდა სახელმწიფო გრანტების გაცემის დაგეგმვის, გრანტების გაცემის პროცესისა და შემდგომი ადმინისტრირების შესწავლა და ანალიზი. ამრიგად, შედეგებზე დაყრდნობით, მოცემული ანგარიში მიმოიხილავს მონიტორინგის პროცესის ძირითად მიგნებებსა და დასკვნებს სახელმწიფო გრანტის გაცემის თითოეულ ეტაპზე და ადგენს შესაბამის რეკომენდაციებს პროცესის ეფექტურობის, სანდოობისა და გამჭვირვალობის გაუმჯობესების მიზნით.

მნიშვნელოვანი მიგნებები:

- 2018 წელს შვიდი საჯარო დაწესებულების მიერ ა(ა)იპ-ებთან სულ გაფორმდა 142 საგრანტო ხელშეკრულება, რომელთა ჯამურმა ღირებულებამ შეადგინა 5,746,774 (ხუთი მილიონ შვიდას ორმოცდაექვსი ათას შვიდას სამოცდაათობმეტი) ლარი.

- აღნიშნული საჯარო უწყებებია:

- საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო;
- საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო;
- სსიპ მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრი;
- სსიპ შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდი;
- სსიპ საარჩევნო სისტემების განვითარების, რეფორმებისა და სწავლების ცენტრი;
- სსიპ საქართველოს ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სააგენტო;
- აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო.

- 2018 წელს გამოცხადებული საგრანტო კონკურსები, გრანტის გაცემის წესის შესაბამისად, ასახავდნენ საჯარო უწყების კომპეტენციის სფეროში აქტუალური და საზოგადოებრივად მნიშვნელოვანი საკითხების გადაჭრის საჭიროებებსა და მიმართულებებს, თუმცა არც ერთი საჯარო უწყების შემთხვევაში არ გვხვდება მითითება რეგულარულ და განახლებულ ემპირიული კვლევის მონაცემებზე, რომლებიც საფუძველად დაედება საგრანტო პროგრამას და გაამყარებს მის საჭიროებასა და აქტუალურობას.

- საჯარო დაწესებულებების მხრიდან არ არსებობს

ანგარიში შექმნილია ევროკავშირის და კონრად ადენაუერის ფონდის დაფინანსებით და სამოქალაქო საზოგადოების ინსტიტუტის მხარდაჭერით. მის შინაარსზე სრულად პასუხისმგებელია „დემოკრატიული ჩართულობის ცენტრების ქსელი“ და შესაძლოა იგი არ გამოხატავდეს ევროკავშირის, კონრად ადენაუერის ფონდის და სამოქალაქო საზოგადოების ინსტიტუტის შეხედულებებს.

დაინტერესებული პირების (ა(ა)იპ-ები, ბენეფიციარები, თემატურად მომუშავე სხვა საჯარო უწყებები) ჩართვის პრაქტიკა საგრანტო პროგრამის შემუშავების ეტაპზე.

- საკონკურსო განაცხადების მიღებისას გამოიყენება როგორც ელექტრონული სისტემები, ასევე დოკუმენტაციის ფიზიკური წარდგენა, რაც დამატებით ბარიერს ქმნის კონკურსში მონაწილე რეგიონული ორგანიზაციებისთვის.

- უმეტესად, საგრანტო განაცხადების შემფასებლები არიან პირები, რომლებიც წარმოადგენენ როგორც საჯარო დაწესებულებებს, ასევე სხვადასხვა არასამთავრობო ორგანიზაციას, საერთაშორისო ორგანიზაციებს და არიან სფეროს ექსპერტები. თუმცა ყველა უწყების შემთხვევაში, გარდა სსიპ საარჩევნო სისტემების განვითარების, რეფორმებისა და სწავლების ცენტრისა, საბჭოს აბსოლუტური უმრავლესობა არის გრანტის გამცემი საჯარო უწყების წარმომადგენელი;

- მიუხედავად იმისა, რომ შემფასებლებს აქვთ საშუალება, მინიჭებულ ქულასთან ერთად მცირე განმარტებაც დაურთონ თან, ამ მექანიზმს ნაკლებად იყენებენ პრაქტიკაში. იმ ორგანიზაციების დაკვირვებით, რომელთაც 2018 წელს კონკურსში მიიღეს მონაწილეობა, მაგრამ დაფინანსება ვერ მოიპოვეს, გამოქვეყნებული ოქმები სრულად არ ასახავს გადანყვეტილების მიღების საფუძველს, რადგან არ შეიცავს ნარატიულ განმარტებას.

- კონკურსში მონაწილე ორგანიზაციები ნაკლებად მიმართავენ შედეგების გასაჩივრების მექანიზმს, რომლის მიზეზადაც ადმინისტრაციული კოდექსით გათვალისწინებული ხანგრძლივი პროცედურები და რთული ბიუროკრატიული მექანიზმი სახელდება.

- თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 18 მაისის კანონიერ ძალაში შესულ გადანყვეტილებაში აღნიშნულია, რომ საგრანტო საკონკურსო კომისიის წევრების მიერ გაკეთებული შეფასებები ეფუძნება კომისიის თითოეული წევრის პირად პროფესიულ შეფასებას, შინაგან რწმენასა და პირად აღქმას, რაც საკანონმდებლო რეგულაციის მიღმა არსებობს და იგი არ ფასდება კანონთან მიმართებაში.

- უმეტეს შემთხვევაში არ არსებობს საგრანტო პროექტების **გარე აუდიტის დასკვნა**.

- არ არსებობს სახელმწიფო საგრანტო პროგრამების ეფექტურობის ფართომასშტაბიანი კვლევა, რომელიც განამტკიცებს ინტერვენციის საჭიროებას და განსაზღვრავს მიღწეულ შედეგებს.

რეკომენდაციები:

- საგრანტო პროგრამის პრიორიტეტებს საფუძვლად უნდა დაედოს შესაბამისი ემპირიული კვლევა, რაც გაამყარებს საგრანტო ინტერვენციის საჭიროებას;

- საგრანტო პრიორიტეტების შემუშავებისას უზრუნველყოფილი უნდა იყოს სხვადასხვა დაინტერესებული მხარის (ექსპერტების, სამოქალაქო სექტორის, სამიზნე ჯგუფების და ა.შ.) მაქსიმალური ჩართულობა, რათა სფეროში დაგროვებული გამოცდილების შესაბამისად შემუშავდეს საგრანტო პროგრამები;

- გამოცხადებული საგრანტო კონკურსების შესახებ ინფორმაცია უნდა გავრცელდეს არა მხოლოდ უწყებების ოფიციალური ვებგვერდით, არამედ სოციალური მედიითა და საიტებით www.jobs.ge www.csogeorgia.org ;

- სახელმწიფო უწყებებმა უნდა დანერგონ საგრანტო პროგრამის მართვის ელექტრონული სისტემა, რომელიც მოიცავს არა მხოლოდ საგრანტო განაცხადების წარდგენის, არამედ პროექტის განხორციელების ეტაპზე კომუნიკაციის/ანგარიშების ატვირთვის საშუალებას;

- საგრანტო საბჭოს წევრებმა ქულათა სისტემასთან ერთად უნდა წარმოადგინონ პროექტის შესაფასებლად რამდენიმე კომენტარი, რათა განმცხადებელმა მომავალში გაითვალისწინოს მიღებული უკუკავშირი;

- მაქსიმალურად გაიზარდოს დამოუკიდებელი/საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლების რაოდენობა შემფასებელი კომისიის შემადგენლობაში, რათა პროცესი უფრო გამჭვირვალედ და ობიექტურად წარიმართოს;

- საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა უნდა გაიზარდოს და თითოეული ინსტიტუტის მიერ გაცემული გრანტების შესახებ უწყების ვებგვერდზე ინფორმაციის პროაქტიულად გამოქვეყნდეს საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 26 აგვისტოს #219 დადგენილების შესაბამისად;

- აუცილებელია, განხორციელდეს საგრანტო პროგრამების ეფექტიანობის კვლევა როგორც საგრანტო პროგრამის დაგეგმვის, ასევე მისი დასრულების შემდეგ;

- გაიზარდოს სახელმწიფო დაფინანსების შესაძლებლობები სამოქალაქო სექტორისთვის, რათა წლების განმავლობაში დაგროვებული გამოცდილება სახელმწიფომ გამოიყენოს მონყველადი ჯგუფებისათვის სერვისების შესათავაზებლად;

- ადგილობრივმა მუნიციპალიტეტებმა მაქსიმალურად ითანამშრომლონ სამოქალაქო სექტორთან და ხელი შეუწყონ სათემო ორგანიზაციების განვითარებას, რათა სახელმწიფო სერვისებით ისარგებლოს სხვადასხვა ბენეფიციარმა, მათ, ვისაც ყველაზე მეტად სჭირდებათ ეს;

- სპეციალური მონაწილეობითი პლატფორმის შექმნა სახელმწიფო გრანტის გამცემი საჯარო უწყებების პროგრამის ადმინისტრირებაში ჩართული პირებისთვის გრანტის გაცემის პროცესში დაგროვილი ცოდნის, გამოცდილებისა და საუკეთესო პრაქტიკის გაზიარების მიზნით.